

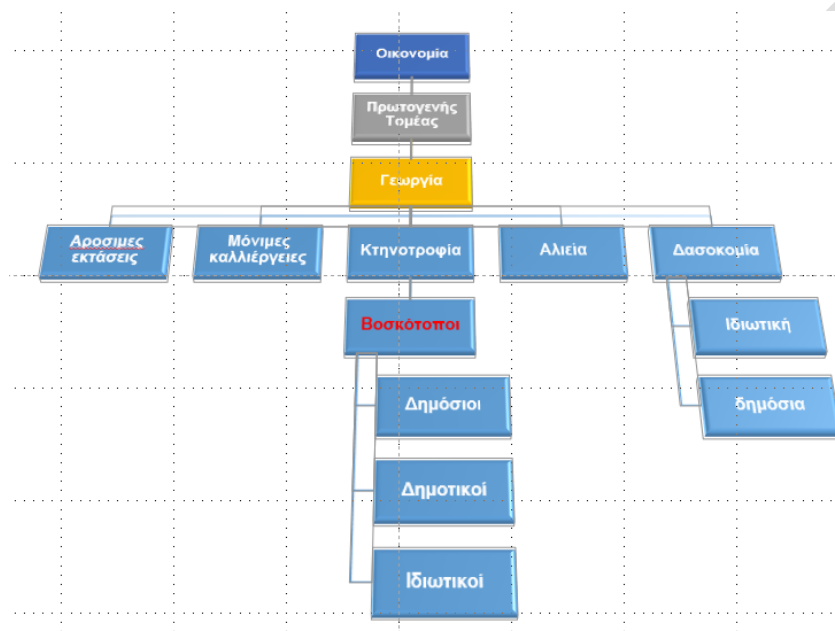
Βοσκότοποι & Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης

Ευκαιρία και κίνδυνοι

Εισαγωγή:

Οι βοσκότοποι αποτελούν έναν από τους άξονες της Γεωργίας (αρόσιμες εκτάσεις, μόνιμες καλλιέργειες, βοσκότοποι, αλιεία, κτηνοτροφία και δασοκομία). Η Γεωργία αποτελεί ένα βασικό πυρήνα του πρωτογενή τομέα της οικονομίας στην Ευρώπη και τη χώρα μας.

Η συνολική έκταση της χώρας μας ανέρχεται σε 131,9 εκατομμύρια στρέμματα. Απ' αυτά τα 52,1 εκατομμύρια στρέμματα είναι βοσκότοποι, τα 39,2 εκατομμύρια στρέμματα είναι γεωργική γη, τα 29,8

εκατομμύρια στρέμματα είναι δάση και τα 10,8 εκατομμύρια στρέμματα ανήκουν στις λοιπές εκτάσεις.

Οι φυσικοί βοσκότοποι, δηλαδή, είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση ανανεώσιμος χερσαίος πόρος στην πατρίδα μας (39,5% της συνολικής έκτασης).

Η αξιολόγηση και η διαχείρισή τους αποτελεί ένα σύνθετο έργο και πρέπει να γίνεται στην βάση, ότι και οι άξονες αποτελούν ή περιέχουν μέρη του οικοσυστήματος (έδαφος, νερό, ατμόσφαιρα κλπ), ώστε πρέπει υποχρεωτικά να

σχεδιάζεται αρχιτεκτονικά και υλοποιείται με την διασφάλιση διασύνδεσής τους σε όλα τα επίπεδα διαλειτουργικότητας (τεχνική, οργανωσιακή, νομική, σημασιολογική), προκειμένου να διασφαλίζεται η εφαρμογή μιας ολιστικής μεθοδολογίας.

Σε καμιά περίπτωση η αξιολόγηση, ο σχεδιασμός και η διαχείριση επιτρέπεται να εξαντλούνται αποσπασματικά και μόνο με βάση το γνωστικό αντικείμενο ενός μόνο ή περισσότερων από τους έξι άξονες του πρωτογενή τομέα ή με τη θεώρηση, ότι αποτελεί ευθύνη μόνο και αντικείμενο αποκλειστικών ρυθμίσεων από τον δημόσιο τομέα. Απαιτούνται πόροι της επιστήμης της γεωπληροφορικής με εφαρμογή τεχνολογικών εργαλείων, όπως π.χ. η τηλεπισκόπηση, η φωτογραμμετρία και τα συστήματα γεωγραφικών/ γεωχωρικών/ χωροταξικών πληροφοριών, η συνεκτίμηση κοινωνικών δεδομένων, η βαθιά κατανόηση του θεσμικού πλαισίου, σε συνδυασμό με την επιτόπια καταγραφή των χαρακτηριστικών της βλάστησης σε επιλεγμένες εκτάσεις. Ακόμη η αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών εξελίξεων, όπως οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δικτύων, τεχνητής νοημοσύνης κλπ

Οι παραπάνω παρατηρήσεις και η συμπληρωματική ότι οι βοσκότοποι εντοπίζονται κατά κύριο λόγο σε δημόσιες και δημοτικές δασικές εκτάσεις, αλλά και σε σημαντικές ιδιωτικές εκτάσεις, εκτός από την

αναγκαιότητα εκπόνησης μιας γενικότερης στρατηγικής για τον πρωτογενή τομέα, εμπνέουν σκέψεις και απόφαση εκπόνησης της ευρύτερης κατά το δυνατόν στρατηγικής ειδικά για τη διαχείριση των βοσκοτόπων. Η Στρατηγική πρέπει να εκπονηθεί σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συντάγματος, τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της προφύλαξης, του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως του Περιβάλλοντος, της περιουσίας, όπως προδιαγράφονται και από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και άλλες διεθνείς συνθήκες

Η Ελληνική προσέγγιση:

Το ελληνικό τοπίο πληγώνει, είτε έχοντας στο νου την ανάγκη γενικότερης στρατηγικής για τον πρωτογενή τομέα, είτε την ανάγκη ολιστικής προσέγγισης για τη διαμόρφωση σχεδίων διαχείρισης των βοσκοτόπων.

Από το 1969 η έννοια Διαχειριστικών Σχεδίων δασών και Βόσκησης αποτελεί υποτίθεται κρατική βούληση και επιλογή, όμως μέχρι και σήμερα παραμένει ουσιαστικά ανυλοποίητη. Χαρακτηρίζεται από πολλές κυβερνητικές παλινδρομήσεις, αμφιταλαντεύσεις και καθυστερήσεις. Η διαπίστωση της αδυναμίας εκπόνησής τους ενδιάμεσα οδήγησε στην πρόβλεψη εκπόνησης προσωρινών διαχειριστικών σχεδίων, όμως κι αυτή αποτέλεσε αντικείμενο κυρίως λίγων και θεωρητικών προσπαθειών, που ουδέποτε εφαρμόστηκαν.

Είναι γνωστές οι καθυστερήσεις που σημειώνονται εδώ και 10ετίες για τη δημοσίευση των δασικών χαρτών. Ακόμη, οι έντονες αντιθέσεις συμφερόντων, αντιφατικές πολιτικές, πολιτικές που διατηρούν πάντα στο προσκήνιο αδικαιολόγητες σοβαρές κοινωνικές συγκρούσεις και πάσης φύσεως διενέξεις με το ίδιο το κράτος, τις τοπικές κοινωνίες και τους ίδιους τους πολίτες. Η κτηνοτροφία αποτελεί αντικείμενο μόνιμης διένεξης ανάμεσα σε κοινωνικές ομάδες, εξώδικης και δικαστικής, εστία μόνιμης αναταραχής. Οι εκάστοτε κυβερνήσεις, ως σύγχρονοι Πόντιοι Πιλάτοι, περιορίζονται να παρακολουθούν απαθώς τις αντιθέσεις και διενέξεις διαθέτοντας τους δικαστικούς μηχανισμούς για να αποδίδουν δίκαιο ή να τιμωρούν, όμως βήματα ουσιαστικά για να φέρουν την ειρήνη, την ανάπτυξη, την προστασία των ανθρώπινων αγαθών που προαναφέρθηκαν, κάνουν κανένα.

Το θεσμικό πλαίσιο είναι άναρχο, διασπαρμένο ασύνδετα και αναχρονιστικό. «Λίθοι», μόνο, «και πλίνθοι και κέραμοι και ξύλα, ατάκτως ερριμμένα». Διόλου, «στράτευμα» όπως θα το ήθελε ο ...Σωκράτης !

Δεν λαμβάνει υπόψη τις σύγχρονες εξελίξεις, τις κατευθύνσεις της ΕΕ για το οικοσύστημα, το πλαίσιο της διαλειτουργικότητας, την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, παρά τη φραστική ενσωμάτωση στο εσωτερικό δίκαιο των υποχρεωτικών Οδηγιών και Κανονισμών, των Ηνωμένων Εθνών και πολλών διεθνών οργανισμών.

Ελληνική Στρατηγική για τη διαχείριση των δασών δεν υπάρχει ή προβάλλεται πομπωδώς, ότι περιέχεται σε μύριες όσες κατά διαστήματα εφήμερης αξίας ανακοινώσεις.

Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα:

- 1) Η χώρα αποδύθηκε σε μια τιτάνια προσπάθεια να επιταχύνει το εθνικό κτηματολόγιο, **πριν από την ολοκλήρωση των δασικών χαρτών !** 😊

- 2) η κυβέρνηση σηματοδότησε το 2019 την έναρξη μιας προθεσμίας δύο ετών για την ολοκλήρωση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης πριν από την ολοκλήρωση των δασικών χαρτών, δηλαδή πριν από την οριστικοποίηση των δημόσιων και δημοτικών βοσκοτόπων !
- 3) ότι εντελώς πρόσφατα, αντί κωδικοποίησης της νομοθεσίας 100 και πλέον ετών επέμεινε και πέρασε ένα κολάζ τροποποιήσεων των τροποποιήσεων προηγούμενων τροποποιήσεων της πολυδαίδαλης νομοθεσίας για το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό 😞, ωραιοποιώντας το ότι θα σημάνει τάξη στην πολεοδομική αναρχία, ωσάν αυτό να είναι το κρίσιμο ζητούμενο
- 4) ανυπαρξίας οποιασδήποτε εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για τη σημασία του πρωτογενή τομέα και των συνισταμένων του, και ιδίως της προκείμενης συγκεκριμένης, των βοσκοτόπων.

Θα ισχυριζόταν κάποιος: Σωστά όλα αυτά, [αλλά ας θεωρήσουμε, ότι τ' αφήνουμε πίσω. Τώρα η Πολιτεία πήρε μια κρίσιμη πρωτοβουλία στους ώμους της !](#)

Σε συνέχεια της νομοθετικής εξουσιοδότησης το 2016, όπως συμπληρώθηκε το 2019 το ΥΠΑΑΤ αποφάσισε και ανέθεσε στις Περιφέρειες την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης και ήδη πολλές Περιφέρειες πήραν αποφάσεις εκπόνησης σχετικών μελετών ανά Περιφερειακή Ενότητα. Και, σύντομα θα δουν το φως της δημοσιότητας οι σχετικές μελέτες και αμέσως μετά θα αρχίσει η υλοποίησή τους.

Ο συντάκτης αυτού του άρθρου δεν συμμερίζεται την αισιοδοξία. Για τον απλό λόγο, ότι το μοντέλο αποτελεί κακέκτυπη επανάληψη, αντίστοιχων βαρύγδουπων σεναρίων του παρελθόντος.

Στην πραγματικότητα, επαναλαμβάνεται το κορυφαίο σφάλμα συγκεντρωτισμού, όπως ήδη έχει εκδηλωθεί στους κρίσιμους τομείς της διαχείρισης των υδάτων και του χωροταξικού σχεδιασμού της χώρας, επέτεινε το σφάλμα της, της κατάργησης των νομαρχιών και αφαίρεσε αυτή τη φορά αρμοδιότητα ακόμη και απ' αυτό το λανθασμένο μόρφωμα των περιφερειακών ενοτήτων και συγκεκριμένα την αρμοδιότητα τους να εκπονούν τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης.

Τα μετέφερε το 2017 στην Περιφέρεια και άφησε πάλι τη μητροπολιτική έδρα αυτού του ακατάλληλου μορφώματος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης να έχει τον κρίσιμο ρόλο της έγκρισης των Διαχειριστικών Σχεδίων. Δημιουργεί δηλαδή πάλι ένα παραλυτικό διαχειριστικό εξάμβλωμα που με βεβαιότητα προοιωνίζεται αποτυχίες και καθυστερήσεις τουλάχιστον.

Ο σχεδιασμός θα αποτύχει, αλλά θα εμφανιστεί, ως επιτυχία. Πολύφυλλες μελέτες θα κοσμήσουν τις βιβλιοθήκες των Περιφερειών και του Υπουργείου. Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις υπερήφανα θα τις δημοσιεύσουν στους ιστοτόπους τους.

Οι ανάδοχοι θα έχουν εκπονήσει τις μελέτες, θα εισπράξουν τις αδικαιολόγητα παχυλές αμοιβές, που ορίστηκαν ήδη και τις δαπάνες τους και θα αποχωρήσουν. Τίποτε θα μεταφερθεί, ως τεχνογνωσία και εμπειρία στο δημόσιο τομέα.

Η συνέχεια είναι γνωστή, αφού κανένας αντιλαμβάνεται, ότι αν δεν σχεδιαστούν σύγχρονοι μηχανισμοί εφαρμογής, των οποίων οι δράσεις θα θεμελιώνονται σε ένα σύγχρονο και επαρκές θεσμικό πλαίσιο, οποιοσδήποτε μελέτες ή θα μείνουν στα χαρτιά ή θα εφαρμόζονται με αλχημικές προσπάθειες εφαρμογής των «λίθων, πλίνθων, κεράμων και ξύλων» συμπληρούμενες όταν δεν γίνεται αλλιώς ή τα συμφέροντα το επιβάλλουν με την επιστράτευση της βιοτεχνίας των αποσπασματικών τροποποιήσεων

Βλέποντας από τώρα τις προφητείες να επιβεβαιώνονται, αρθρώνεται αυτό το κείμενο, ελπίζοντας, ότι η Ελληνική Προσέγγιση θα μεταβληθεί, έστω την τελευταία στιγμή με την εξής μεθοδολογία.

- 1) Ορίστηκαν εξωφρενικοί προϋπολογισμοί για την εκπόνηση μόνο των μελετών, σε μια λογική προφανώς, η ασήμαντη απορροφητικότητα των πόρων του ΕΣΠΑ (στην εκπονή του προγράμματος δεν υπερβαίνει το 24.5%) να ενισχυθεί. Όπως αναφέρεται στην επόμενη παράγραφο δεν είναι αναγκαίο να γίνουν δημόσιες συμβάσεις, διότι η εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης συναντά ήδη επαρκή τεχνογνωσία των αρμόδιων δημόσιων φορέων, επαρκή όγκο δεδομένων και ικανή περιγραφή του αναγκαίου περιεχομένου τους σε ενδιάμεσα νομοθετήματα.
- 2) Τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης να μην ανατεθούν σε αναδόχους με δημόσιες συμβάσεις, αλλά να εκπονηθούν με την ευθύνη κάθε μιας περιφερειακής ενότητας κάθε μιας Περιφέρειας και να εγκρίνονται από την Περιφέρεια.
Η γνώμη αυτή αιτιολογείται από το γεγονός, ότι το περιεχόμενο των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης ορίζεται με σαφήνεια στο νόμο, ενώ κάθε υποστηρικτικό υλικό υπάρχει ήδη. Επί πλέον από το γεγονός, ότι με τον τρόπο αυτό, υπάρχει ελπίδα να ολοκληρωθούν τα ΔΣΒ μέσα στην προθεσμία που έχει οριστεί.
Αλλιώς η προθεσμία θα αναλωθεί στο χρόνο που απαιτείται να τελειώσουν οι μελέτες, αν και όταν αρχίσουν λαμβανομένων υπόψη των γνωστών ενστάσεων, προσφυγών, διενέξεων, διαγωνισμών κλπ.
Εξάλλου οι Περιφέρειες και οι Περιφερειακές ενότητες αν θέλουν βοήθεια μπορούν να στελεχωθούν και με ιδιώτες εμπειρογνώμονες. Μπορεί να παραμείνει η πιθανότητα να υπάρξουν ορισμένες δημόσιες συμβάσεις για εντελώς εξειδικευμένες περιπτώσεις που απαιτούν ιδιαίζουσες γνώσεις επιστήμης ή τέχνης σε επίσης εξειδικευμένα αντικείμενα. Σε κάθε περίπτωση το αντικείμενο των δημοσίων συμβάσεων αν η κυβέρνηση επιμείνει στην γραμμή που χάραξε, το οποίο θα προσδιορίσουν οι Περιφέρειες ή πρέπει να διευρυνθεί και να μην περιορίζεται μόνο στη Μελέτη εκπόνησης των Διαχειριστικών Σχεδίων ή πρέπει το αντάλλαγμα να συρρικνωθεί στο 1/3 των εξαγγελθέντων.
- 3) Κάθε Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης για να εγκριθεί πρέπει να συνοδεύεται από αναλυτική έκθεση επιπτώσεων και γνώμης, η οποία θα καταρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο κάθε Δήμου στην επικράτεια του οποίου βρίσκονται δημοτικοί βοσκότοποι,
- 4) Η Περιφερειακή Ενότητα ή ίδια και κάθε Δήμος στον οποίο περιέχονται πάσης φύσεως βοσκότοποι θα θέτουν σε ευρεία διαβούλευση το Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης πριν από την ολοκλήρωσή του και η Περιφερειακή Ενότητα όταν το υποβάλλει στην Περιφέρεια θα επισυνάπτει και τα αποτελέσματα της ευρείας διαβούλευσης.
- 5) Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση θα ασκεί έλεγχο μόνο νομιμότητας των αποφάσεων των Περιφερειών που εγκρίνουν τα ΔΣΒ μετά από προσφυγή οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον.
- 6) Τα κατά τόπους Δασαρχεία, οι Δήμοι, οι τοπικές κοινότητες, οι Αγρονόμοι και ελπίζεται μια νέα γενιά αγροφυλάκων με το νέο θεσμικό πλαίσιο, που πρέπει αμέσως ν' αρχίσει να διαμορφώνεται και να ολοκληρωθεί το ταχύτερο με βάση τα επίπεδα της διαλειτουργικότητας να εξοπλιστούν με τους αναγκαίους μηχανισμούς εφαρμογής του.

Μιχάλης Τσαγκατάκης

Αθήνα 25.1.2021